

EVALUAREA ACTIVITĂȚII PRIN INDICATORI STATISTICI: CE ȘI CUM CALCULEAZĂ BIBLIOTECILE UNIVERSITARE

*Lilia Dogoter, șef Bibliotecă
Universitatea de stat din Moldova
Ecaterina Zasmenco, bibliotecar principal,
Universitatea de stat din Moldova*

EVALUATION OF THE ACTIVITY THROUGH STATISTICAL INDICATORS: WHAT AND HOW UNIVERSITY LIBRARIES ARE COUNTING

*Lilia Dogoter Central Lybrary,
State University of Moldova
ORCID: 0009-0004-6910-1261
lilia.dogoter@usm.md
Ecaterina Zasmenco Central Lybrary
State University of Moldova
ORCID: 0009-0008-1561-9726
ecaterina.zasmenco@usm.md*

CZU: 027.7:311.4

DOI: 10.46727/c.v1.24-25-03-2023.p331-341

Abstract. Analysis of activity through the lens of statistical indicators is important for identifying problems, priorities, planning and forecasting library development. At the same time, it is important that the statistical data used are reliable, exhaustive and also comparable. An analysis of statistical indicators of library activity in state and private higher education institutions was carried out.

In conclusion, Central Library of the Moldova State University, which is the departmental library centre necessity to implement measures on the university libraries (especially private higher education institutions) in order to improve the quality of statistical reports.

Keywords: higher education institutions, university libraries, statistical indicators, statistical reports.

Măsurarea performanței și succesului unei instituții infodocumentare se bazează pe indicatori statistici, de performanță și impact, care pot fi folosiți ca instrument de cercetare în stabilirea obiectivelor și tendințelor de dezvoltare pentru viitor, în elaborarea de politici și strategii, identificarea impactului asupra comunității servite pentru argumentarea și justificarea investițiilor fondatorilor în dezvoltarea acestor instituții.

Conform Legii cu privire la biblioteci nr.160 din 20.07.2017, art.19 și Regulamentului privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului național de biblioteci, aprobat prin ordinul Ministerului Culturii nr. OMC132/2022 din 14.07.2022, Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova (BCU) este abilitată cu sarcina de a recepționa, analiza, sintetiza și disemina informația statistică din rețeaua bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior.

Studiul propus are drept scop prezentarea activității bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior prin prisma analizei comparative a indicatorilor statistici pe perioada anilor 2021-2022.

Pentru atingerea scopului propus au fost identificate următoarele obiective: reflectarea dinamicii indicatorilor statistici și de performanță pentru fiecare bibliotecă, precum și în ansamblu pe rețeaua de biblioteci din instituțiile de învățământ superior; identificarea dificultăților cu care se confruntă BCU privind colectarea și prezentarea datelor statistice în cadrul rețelei de biblioteci.

Către 1 ianuarie 2023 rețeaua respectivă reprezenta 23 biblioteci, 17 din ele fiind biblioteci ale instituțiilor de stat și 6 - ale instituțiilor private.

În contextul categoriilor deținute vom menționa că în rezultatul evaluării bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior (Ordinul Ministerului Culturii nr. 4 din 17.01 2023 „Cu privire la rezultatele evaluării bibliotecilor din învățământ”) 8 din acestea dețin categoria superioară, o bibliotecă - categoria I și 2 biblioteci - categoria II, toate fiind parte a instituțiilor de învățământ de stat. Bibliotecile instituțiilor de învățământ privat nu au solicitat evaluarea.

Cercetarea de față prezintă activitatea bibliotecilor universitare în indicatori statistici și de performanță în perioada anilor 2021-2022. Calcularea și prezentarea indicatorilor au fost efectuate pentru fiecare bibliotecă în parte, precum și pe rețea. Bibliotecile sunt grupate în biblioteci din instituțiile de învățământ de stat și privat. Studiul reflectă analiza indicatorilor selectați conform compartimentelor din formularul „Cercetarea statistică anuală Nr. 6-c privind activitatea bibliotecilor” la capitolele: Date generale; Colecții; Servicii de bibliotecă și utilizarea lor; Personal de bibliotecă și instruirea personalului.

Cu referire la datele generale (către 1 ianuarie 2023) vom menționa că din cele 23 de biblioteci 4 necesită reparație capitală. Timpul de funcționare pe săptămână variază între 40-55 ore, iar timpul mediu constituie 45,4 ore.

Dezvoltarea resurselor informaționale este o direcție prioritară în activitatea bibliotecilor universitare, axată pe necesitățile de studiu, cercetare, informare și documentare specifice tuturor categoriilor de utilizatori și care determină în mare măsură funcționalitatea bibliotecii și impactul ei în comunitatea academică. Bibliotecile își dezvoltă colecțiile, inclusiv cele electronice, în baza politicilor de dezvoltare a resurselor informaționale ale instituției.

Evaluarea privind dezvoltarea colecțiilor în prezentul studiu a fost efectuată aplicând anumite criterii precum: analiza volumului de achiziții anuale; analiza casărilor, analiza cotei-parte a colecțiilor în limba română; compararea situației statistice pe perioada a doi ani. La 1 ianuarie 2023, colecțiile bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior constituiau 6 691 054 u.m., din ele 2 269,1 mii fiind în limba română (33,9%). Colecția de documente din rețeaua bibliotecilor universitare în anul 2022 este în descreștere cu 65,7 mii față de anul 2021.

Tabelul 1 denotă că numărul total de documente achiziționate de bibliotecile universitare în anul 2022 este la fel în descreștere cu 1565 u.m. comparativ cu anul 2021. Ponderea documentelor în limba română achiziționate în anul 2022 este în ușoară creștere și constituie 69,5% față de 67,9% în anul precedent. Această situație ne demonstrează că dezvoltarea segmentului colecției de documente în limba română este importantă pentru bibliotecile instituțiilor de învățământ superior.

Analiza individuală a achizițiilor pe biblioteci denotă o situație diferită. Astfel, 10 biblioteci din cele 17 instituții de stat înscriu o creștere a numărului de documente achiziționate în anul 2022, iar din cele 6 biblioteci ale instituțiilor de învățământ privat doar în una acest indicator este în creștere.

Tabelul 1. Dinamica indicatorilor achiziției și achiziții per utilizator

Instituții	Achiziții (u.m.)			Achiziții per utilizator (u.m)	
	2021	2022	+/-	2021	2022
Biblioteci din instituții de stat					
Biblioteca AMFA	732	1888	+1156	2,44	7,55
Biblioteca AMTAP	2338	1729	-609	1,54	0,93
BCU USM	3135	5513	+2378	0,48	0,81
DIB Academia MAI	952	1312	+360	0,31	0,34
Biblioteca IȘE	293	504	+211	1,73	3,57
BȘ AAP	4903	618	-4285	14,17	2,01
BȘ ASEM	1719	971	-748	0,25	0,13
BȘ USARB	3480	3108	-372	0,78	0,61
BRȘA UASM	1624	760	-864	0,35	0,22
BȘM USMF	5613	5747	+134	0,60	0,55
BȘ UPSC	1501	1930	+429	0,36	0,38
BȘ US Tiraspol	909	1709	+800	0,33	2,38
Biblioteca US Cahul	770	1624	+854	1,01	2,06
BTȘ UTM	5950	8080	+2130	1,05	1,38
Biblioteca USEFS	804	681	-123	0,87	0,95
Biblioteca US Comrat	3335	451	-2884	2,9	0,38
Biblioteca US Taraclia	137	218	+81	0,59	0,85
Biblioteci din instituții private					
Biblioteca USEM	909	666	-243	1,23	0,36
Biblioteca UCCM	292	283	-9	0,15	0,14
Biblioteca IȘPCA	325	403	+78	1,05	0,97
DIB ULIM	1234	1203	-31	0,29	0,28
Biblioteca USPE „Constantin Stere”	772	114	-658	1,1	0,14
Biblioteca US	-	650	-	-	1,44
Rețeaua bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior					
Total	41727	40162	- 1565	0,69	0,63
Din care în l. română (u.m.)	28369	27895	- 474	-	-
Procentual în raport cu numărul total de achiziții (%)	67,9	69,5	+1,6	-	-

Sursă: Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2021-2022

La capitolul *achiziții* vom prezenta și indicatorul de performanță, ce ține de asigurarea cu documente per utilizator. În acest sens *Tabelul 1* reflectă situația pentru fiecare bibliotecă în parte, care diferă de la o bibliotecă la alta. Indicatorul mediu calculat pe rețea denotă o descreștere în anul 2022 față de anul 2021. Lipsa unor recomandări la nivel național și internațional pentru bibliotecile academice nu ne permite să analizăm gradul de asigurare per utilizator cu documente achiziționate din această perspectivă.

Tabelul 2. Dinamica dezvoltării colecțiilor și rata de înnoire a colecțiilor

Instituții	Anul 2021				Anul 2022			
	Total colecții u.m.	Achiziții	Casări	Rata de înnoire (%)	Total colecții u.m.	Achiziții	Casări	Rata de înnoire (%)
Biblioteci din instituții de stat								
Biblioteca AMFA	51144	732	3537	1,43	50092	1888	2940	3,77
Biblioteca AMTAP	183943	2338	5353	1,27	185078	1729	594	0,93
BCU USM	1558286	3135	139665	0,2	1461139	5513	102660	0,38
DIB Academia MAI	114114	952	91	0,83	110774	1312	4652	1,18
Biblioteca IȘE	66479	293	0	0,44	66983	504	0	0,75
BȘ AAP	48967	4903	29	10,01	49020	618	595	1,26
BȘ ASEM	187032	1719	4576	0,92	187321	971	682	0,52
BȘ USARB	1009952	3480	3607	0,34	1005733	3108	7327	0,31
BRȘA UASM	522764	1624	59197	0,31	523326	760	198	0,15
BȘM USMF	898004	5613	623	0,63	903354	5747	397	0,64
BȘ UPSC	649278	1501	75697	0,23	651208	1930	0	0,3
BȘ US Tiraspol	136358	909	0	0,66	138067	1709	0	1,23
Biblioteca US Cahul	92906	770	5002	0,83	94530	1624	0	1,72
BTȘ UTM	832987	5950	31442	0,71	809068	8080	31999	1
Biblioteca USEFS	62635	804	2288	1,28	63203	681	113	1,08
Biblioteca US Comrat	63309	3335	0	5,26	60088	451	3672	0,8
Biblioteca US Taraclia	25775	137	0	0,53	26965	218	2015	0,8
Biblioteci din instituții private								
Biblioteca USEM	15365	909	144	5,91	17043	666	0	3,91
Biblioteca UCCM	69456	292	0	0,42	69739	283	0	0,41
Biblioteca IȘPCA	15201	325	0	2,13	15604	403	0	2,58
DIB ULIM	140826	1234	8	0,87	141267	1203	762	0,85
Biblioteca USPE „Constantin Stere”	11945	772	282	6,46	10288	114	0	1,1
Biblioteca US	0	0	0	0	51164	650	0	1,27
Rețeaua bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior								
Total	6756726	41727	331541	0,62	6691054	40162	158606	0,60
Din care în l. română	2273971	28369	60240		2269149	27895	35708	
Procentual (%)	33,7%	67,9	18,2%		33,9%	69,5	22,5%	

Sursă: Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2021-2022

Actualitatea și calitatea colecțiilor pot fi îmbunătățite nu doar din contul achizițiilor, care corespund necesităților utilizatorilor comunității academice, ci și din cel al casării documentelor. În acest sens procesul de deselecție trebuie să fie unul riguros, planificat și sistematic. Majoritatea bibliotecilor universitare efectuează acest proces anual menționând, totodată, că în unele instituții private deselecția nu se efectuează sistematic.

Datele statistice din *Tabelul 2* ne demonstrează că unele biblioteci au casat un număr mare de documente în perioada analizată. De regulă, acestea sunt bibliotecile care dețin colecții voluminoase, constituite și dezvoltate în timp. Creșterea ponderii documentelor casate poate fi explicată și de reorganizarea proceselor de bibliotecă în perioada pandemică și postpandemică. Organizarea procesului de studii la distanță a restricționat accesul utilizatorilor în biblioteci. Astfel, bibliotecarii au fost preocupați mai intensiv de organizarea colecțiilor, în special, de procesul de casare a documentelor.

Analizând indicatorul ce ține de rata de înnoire a colecțiilor, vom menționa că acesta se examinează prin prisma achizițiilor și se calculează prin raportarea achizițiilor la numărul total de documente din colecție. Dar este de menționat că și casările de documente influențează acest indicator de performanță, fapt care poate fi observat analizând datele din *Tabelul 2*. Rata de înnoire a colecțiilor, calculată pe rețea pentru anul de referință 2022 (0,60%), este în descreștere față de anul 2021 (0,62 %).

Resursele electronice, conținuturile digitale sunt foarte atractive pentru utilizatorii din instituțiile academice. În acest context bibliotecile instituțiilor de învățământ superior își concentrează eforturile în achiziționarea bazelor de date internaționale, dar și în crearea și dezvoltarea propriilor resurse și produse precum cataloage electronice, repozitorii instituționale, biblioteci electronice. Datele statistice relevă că numărul bazelor de date, la care bibliotecile au avut acces autorizat în anul 2022 (549), este în creștere cu 3,8% (41) în comparație cu anul 2021. La fel și numărul documentelor create în format digital sau digitizate de biblioteci (85027) este în ascensiune cu 11,2% (17205), fapt care ne demonstrează că crearea și dezvoltarea conținuturilor digitale rămâne a fi o tendință și prioritate în activitatea bibliotecilor academice. Aceste tendințe sunt caracteristice pentru bibliotecile din instituțiile de învățământ de stat. Analiza datelor statistice la acest capitol pentru bibliotecile din instituțiile private demonstrează altă situație. Astfel, în anul 2022 din cele 6 biblioteci doar 2 oferă acces la baze de date achiziționate și dezvoltă catalogul electronic local și biblioteci electronice proprii. Niciuna din biblioteci nu deține catalog electronic online.

Bibliotecile universitare își realizează misiunea prin ofertele de produse și servicii, care relevă din necesitățile informaționale ale utilizatorilor din mediul academic. Fiecare bibliotecă dezvoltă și prestează servicii în baza propriului regulament. Analiza comparativă ne indică că în perioada de referință bibliotecile universitare implementează și dezvoltă o gamă largă de servicii, utilizând activ tehnologiile informaționale și comunicaționale. Analizând indicatorii statistici și de performanță din compartimentul ce ține de servicii de bibliotecă și utilizarea lor (utilizatori activi, intrari/intrari per utilizator, împrumuturi/împrumuturi per utilizator), putem obține date utile pentru schițarea de noi obiective în programarea activității și prestării serviciilor de bibliotecă.

De serviciile bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior în anul 2022 au beneficiat 63,5 mii de utilizatori activi, acest indicator fiind în creștere cu 2,9 mii față de anul precedent (vezi *Tabelul 3*). Un factor esențial, care a influențat acest indicator, în viziunea noastră, este reluarea studiilor cu frecvență fizică și minimizarea restricțiilor pandemice. Analiza componenței contingentului de utilizatori activi după categoria de gen ne indică că numărul femeilor reprezintă 59,81% din numărul total de utilizatori. Referindu-ne la categoriile de vârstă ale utilizatorilor vom menționa că 80,12% sunt tineri (17-34 ani), 18,13% reprezintă adulții (35-64 ani) și doar 1,75% - vârstnici (după 65 ani). Este firesc că în bibliotecile universitare prevalează numărul tinerilor.

Tabelul 3. Dinamica indicatorului utilizatori activi

Instituții	Utilizatori activi		
	2021	2022	+/-
Biblioteci din instituții de stat			
Biblioteca AMFA	300	250	-50
Biblioteca AMTAP	1515	1852	+337
BCU USM	6485	6837	+352
DIB Academia MAI	3028	3814	+786
Biblioteca IȘE	169	141	-28
BȘ AAP	346	307	-39
BȘ ASEM	6901	7294	+393
BȘ USARB	4450	5050	+600
BRȘA UASM	4624	3432	-1192
BȘM USMF	9331	10365	+1034
BȘ UPSC	4181	4993	+812
BȘ US Tiraspol	2700	717	-1983
Biblioteca US Cahul	757	785	+28
BTȘ UTM	5638	5841	+203
Biblioteca USEFS	925	713	-212
Biblioteca US Comrat	1150	1170	+20
Biblioteca US Taraclia	233	255	+22
Biblioteci din instituții private			
Biblioteca USEM	736	1850	+1114
Biblioteca UCCM	1958	1942	-16
Biblioteca IȘPCA	308	415	+107
DIB ULIM	4178	4253	+75
Biblioteca USPE „Constantin Stere”	700	800	+100
Biblioteca US	-	450	-
Rețeaua bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior			
Total	60613	63526	+2913

Sursă: Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2021-2022

Creșterea numărului de utilizatori activi logic a influențat indicatorii ce țin de intrări în bibliotecă și împrumuturi (vezi *Tabelele 4,5*).

Chiar dacă în unele biblioteci înregistrăm o descreștere a intrărilor, situația în ansamblu pe rețea denotă o dinamică pozitivă. Astfel, din *Tabelul 4*, putem constata o rată de creștere a numărului intrărilor cu 123,2 mii în anul 2022 față de anul 2021. Indicatorul de performanță intrări per utilizator este în creștere practic la toate bibliotecile, diferența de creștere pe rețea fiind de 1,66 în anul 2022 comparativ cu anul precedent.

Datele statistice din *Tabelul 5* reflectă dinamica indicatorilor statistici și de performanță, ce țin de împrumuturi și împrumuturi per utilizator. Analiza indicatorilor ne indică o situație diferită de la o bibliotecă la alta. Dar referindu-ne la indicatorii pe rețea constatăm o creștere a împrumuturilor cu 181,3 mii în anul 2022 comparativ cu anul 2021. Urmărim și o creștere cu 108,7 mii a împrumuturilor în limba română.

Tabelul 4. Dinamica indicatorilor intrări și intrări per utilizator

Instituții	Intrări			Intrări per utilizator	
	2021	2022	+/-	2021	2022
Biblioteci din instituții de stat					
Biblioteca AMFA	400	350	- 50	1,33	1,4
Biblioteca AMTAP	28140	22514	- 5626	18,57	12,15
BCU USM	9099	18293	+ 9194	1,4	2,68
DIB Academia MAI	45420	33536	- 11884	15	8,79
Biblioteca IȘE	169	141	- 28	1	1
BȘ AAP	2481	2201	- 280	7,17	7,16
BȘ ASEM	16153	18260	+ 2107	2,34	2,5
BȘ USARB	68146	110290	+ 42144	15,31	21,83
BRȘA UASM	28523	26494	- 2029	6,16	7,71
BȘM USMF	80819	147764	+ 66945	8,66	14,25
BȘ UPSC	10174	12036	+1862	2,43	2,41
BȘ US Tiraspol	4145	3464	-681	1,53	4,83
Biblioteca US Cahul	4089	4123	+34	5,4	5,25
BTȘ UTM	37925	57477	+19552	6,72	9,84
Biblioteca USEFS	4843	3620	-1223	5,23	5,07
Biblioteca US Comrat	2030	3230	+1200	1,76	2,76
Biblioteca US Taraclia	2563	1709	-854	11	6,7
Biblioteci din instituții private					
Biblioteca USEM	826	2780	+1954	1,12	1,5
Biblioteca UCCM	18458	17905	-553	9,42	9,21
Biblioteca IȘPCA	890	970	+80	2,88	2,34
DIB ULIM	8317	9076	+759	1,99	2,13
Biblioteca USPE „Constantin Stere”	260	420	+160	0,37	0,52
Biblioteca US	-	450	-	-	1
Rețeaua bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior					
Total	373870	497103	+123233	6,16	7,82

Sursă: Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2021-2022

Cu referire la indicatorul de performanță ce ține de împrumuturi per utilizator observăm o dinamică pozitivă în majoritatea bibliotecilor, urmărind o creștere cu 2,19 în anul 2022 pe rețeaua bibliotecilor universitare.

Unul din serviciile oferite utilizatorilor de către biblioteci este furnizarea documentelor printr-un mediu online. Datele statistice ne indică că numărul de documente livrate este în descreștere de la 18,1 mii în anul 2021 la 17,3 mii în anul 2022.

 Tabelul 5. Dinamica indicatorilor împrumuturi și împrumuturi per utilizator

Instituții	Împrumuturi			Împrumuturi per utilizator	
	2021	2022	+/-	2021	2022
Biblioteci din instituții de stat					
Biblioteca AMFA	300	250	-50	1	1
Biblioteca AMTAP	38822	43377	- 4555	25,62	24,42
BCU USM	17500	23836	+ 6336	2,7	3,49

DIB Academia MAI	87048	62849	- 24199	28,74	16,48
Biblioteca IȘE	392	151	- 241	2,31	1,07
BȘ AAP	11009	9768	- 1241	31,81	31,81
BȘ ASEM	26591	23151	- 3440	3,85	3,17
BȘ USARB	284894	367123	+ 82229	64,02	72,7
BRȘA UASM	61501	52359	+ 9142	13,3	15,26
BȘM USMF	172570	269646	+ 97076	18,5	26,01
BȘ UPSC	15722	16607	+ 885	3,76	3,33
BȘ US Tiraspol	8692	8489	- 203	3,22	11,84
Biblioteca US Cahul	9072	9110	+ 38	11,98	11,6
BTȘ UTM	75562	100584	+ 25022	13,4	17,22
Biblioteca USEFS	5215	4399	- 816	5,64	6,17
Biblioteca US Comrat	4987	4678	- 309	4,33	4
Biblioteca US Taraclia	4391	3056	- 1335	18,84	11,98
Biblioteci din instituții private					
Biblioteca USEM	175	456	+ 281	0,24	0,25
Biblioteca UCCM	24755	23417	- 1338	12,64	12,05
Biblioteca IȘPCA	18658	20145	+ 1487	60,57	48,54
DIB ULIM	2251	1364	- 887	0,54	0,32
Biblioteca USPE „Constantin Stere”	270	370	+ 100	0,38	0,46
Biblioteca US	-	6550	-	-	14,55
Rețeaua bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior					
Total împrumuturi	870377	1051735	+ 181358	14,36	16,55
Din care în l. română (u.m.)	669664	778368	+108704	-	-
Procentual în raport cu numărul total de împrumuturi (%)	77,1	74	- 3,1	-	-

Sursă: Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2021-2022

În perioada de referință utilizatorii bibliotecilor universitare au beneficiat de diverse activități culturale, științifice și de socializare. Astfel, putem menționa că în anul 2022 au fost realizate 2021 de activități (inclusiv 1808 expoziții) față de 1921 (inclusiv 1698 expoziții) în anul 2021.

Cultura informației, formarea competențelor și abilităților utilizatorilor, în special a celor digitale, rămân un obiectiv de bază în activitatea bibliotecilor universitare, realizat atât prin instruire formală, cât și nonformală. În anul 2022 bibliotecile universitare au oferit 1240 de ore academice de instruire nonformală pentru 12503 de studenți și cadre didactico-științifice, ambii indicatori fiind în creștere față de anul 2021. Această direcție de activitate lasă de dorit în cadrul unor biblioteci, în special în instituțiile de învățământ privat, unde acești indicatori lipsesc de la an la an. Cu referire la instruirea formală datele statistice relevă că doar 2 biblioteci din rețeaua bibliotecilor universitare prestează acest serviciu, numărul de ore academice fiind în descreștere în ultimii ani. Deci, constatăm că această direcție de activitate a bibliotecilor nu este apreciată la justa valoare, cursul de Cultura informației fiind exclus din planurile de studii ale instituțiilor de învățământ superior.

Operativitatea serviciilor oferite contează foarte mult pentru utilizator. În acest sens, de regulă, ei vor prefera să acceseze serviciile la distanță, care vor economisi timpul lor pentru a se deplasa la sediul bibliotecii. Analiza dinamicii indicatorilor ce țin de website-uri, bloguri, vizitatori virtuali și vizite virtuale ne indică că bibliotecile universitare se axează pe crearea și dezvoltarea website-urilor și mai puțin pe dezvoltarea de bloguri. Indicatorii din *Tabelul 6* confirmă că și utilizatorii dau preferință website-urilor, acestea fiind instrumente de informare, documentare și comunicare mult mai complexe comparativ cu blogurile.

Tabelul 6. Dinamica vizitatorilor virtuali și a vizitelor virtuale

Anul	Număr de vizitatori pe website-ul bibliotecii	Număr de vizitatori pe blogurile bibliotecii	Număr de vizite virtuale pe website-ul bibliotecii	Număr de vizite virtuale pe blogurile bibliotecii	Total vizitatori virtuali	Total vizite virtuale
2021	923256	8680	1474925	26206	931936	1501131
2022	1592204	2840	1811586	6135	1595044	1817721
+/-	+668948	-5840	+336661	-20071	+663108	+316590

Sursă: Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2021-2022

Astfel numărul de vizitatori pe website-urile bibliotecilor a crescut în anul 2022 față de anul precedent cu 42%, iar vizitele virtuale cu 18,6%. Spre deosebire de website-uri pe bloguri se urmărește o descreștere respectiv cu 48,6% a numărului de vizitatori și cu 30,6% a numărului de vizite virtuale.

Ca rezultat al modificării Cercetării statistice anuale Nr. 6-c în anul 2022, în formular au fost incluși un șir de indicatori noi inclusiv ce țin de rețelele sociale. Astfel, vom menționa că numărul de abonați pe conturile bibliotecii de pe rețelele sociale constituia 12,7 mii de urmăritori, numărul de vizite fiind de 870,8 mii.

Succesul oricărei instituții este determinat de personalul acesteia. Analiza indicatorului ce ține de numărul total al personalului de specialitate pe perioada anilor 2018-2022 (vezi *Diagrama*) înregistrează o descreștere de la 335 la 274 de angajați (22,3%).

Diagramă. Dinamica personalului de bibliotecă (2018-2022)

Sursă: Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2018-2022

Descrerea numărului de personal, la prima vedere, nu pare a fi una prea dramatică, dar aceasta influențează simțitor asupra activității bibliotecilor și în special instituțiile, în care au rămas să activeze doar câte un singur angajat. Dificilă este și situația ce ține de asigurarea bibliotecilor cu specialiști în domeniul IT, numărul cărora este la fel în descrescere (vezi *Diagrama 1*). De exemplu, în anul 2022 doar 4 biblioteci dispuneau de specialiști IT.

Cu referire la studiile personalului de specialitate vom menționa că în anul 2022, 94,5% din totalul personalului dețineau studii superioare și doar 5,5% - studii profesional-tehnice și secundare generale. Datele statistice ne indică că în anul 2022 din totalul angajaților cu studii superioare (259) 63,7% dețineau studii de profil față 59,6% (275) în anul 2021.

O componentă ce caracterizează calitatea personalului de specialitate este categoria de calificare. În acest context ținem să menționăm că în anul 2022 din personalul total de specialitate din rețeaua bibliotecilor universitare 73,4 % (201) dețineau categorii de calificare față de 71,4% (205) în anul 2021. Astfel, referindu-ne la anul 2022 constatăm că 49 bibliotecari (24,4%) dețineau categorie superioară, 118 bibliotecari (58,7%) – categoria I, iar 34 (16,9%) - dețineau categoria II.

În contextul evoluției și implementării tehnologiilor informaționale și comunicaționale în activitatea instituțiilor info-documentare bibliotecarii universitari conștientizează importanța și necesitatea creșterii competențelor și abilităților profesionale prin instruire continuă. Analizând compartimentul ce ține de instruirea personalului (vezi *Tabelul 7*), putem constata că în perioada de referință bibliotecarii au fost încadrați în toate formele de instruire. Astfel, datele statistice relevă că 90,5% (248) din totalul de bibliotecari din rețeaua bibliotecilor universitare (274) au participat, cel puțin, la o activitate de instruire în anul 2022 față de 89,5% (257) în anul 2021.

Tabelul 7. Instruirea personalului de bibliotecă

Anul	Activități de instruire formală		Activități de educație nonformală organizate de bibliotecă		Activități de instruire nonformală, organizate de alte biblioteci		Personal care a participat la cel puțin o activitate
	total ore	Participanți	total ore	Participanți	total ore	Participanți	
2021	1076	24	2172	233	4362	218	257
2022	7278	26	3782	214	5786	222	248
+/-	+6202	+2	+1610	-19	+1424	+4	-9

Sursă: *Elaborată de autori în baza formularului „Cercetarea statistică anuală № 6-c privind activitatea bibliotecilor” pentru anii 2021-2022*

Referindu-ne la activitățile de instruire formală (2021-2022) constatăm că în anul 2022 a crescut cu 6202 numărul de ore; de asemenea, urmărim și o creștere mică a participanților. Compararea datelor statistice privind educația non-formală organizată de biblioteci ne indică că numărul de ore este în creștere față de numărul de participanți care este în descrescere. Instruirea nonformală organizată de alte biblioteci este nu mai puțin importantă pentru angajați, fapt demonstrat de indicatorii respectivi, care sunt în creștere. Astfel, în anul 2022 numărul de ore a crescut cu 1424 față de anul 2021; într-o creștere ușoară este și numărul de participanți.

Datele privind numărul de ore de formare per angajat sunt în ascensiune esențială în anul 2022 (68 ore) în comparație cu anul 2021 (30 ore). În urma analizei datelor statistice privind activitatea bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior realizate în prezentul studiu concluzionăm:

Analiza comparativă a datelor statistice și indicatorilor de performanță, prezentată în studiu, poate fi utilă pentru managerii bibliotecilor universitare în argumentarea și justificarea activităților și inițiativelor în dialogul cu fondatorii și autoritățile administrative.

Indicatorii statistici și de performanță, combinați cu cercetările ce țin de gradul de satisfacție a utilizatorilor, pot fi utilizați la evaluarea impactului bibliotecii asupra comunității academice.

Totodată, observăm că unele date statistice, prezentate în Cercetările statistice anuale 6-c ale bibliotecilor universitare, sunt eronate și interpretate greșit. Personalul din unele biblioteci, responsabil de colectarea și calcularea datelor, nu deține competențele necesare pentru această activitate sau se schimbă periodic. Acest lucru este caracteristic, în special, pentru instituțiile private, dar nu numai.

Statutul de Centrul Biblioteconomic Departamental obligă BCU în colectarea, calcularea și prezentarea datelor statistice de sinteză Centrului de Statistică al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Dar fiecare bibliotecă trebuie să manifeste, în mod individual, responsabilitate sporită în întocmirea și livrarea cu promptitudine a datelor. De acest lucru depinde, în fine, calitatea statisticii naționale și internaționale.

BIBLIOGRAFIE

1. LEGE Nr. 160 din 20-07-2017 cu privire la biblioteci. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro (vizitat 14.03.2023).
2. SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci”. Standard adoptat la 22 noiembrie 2016 de Institutul de Standardizare din Moldova. Chișinău: INS, 2016.
3. CORGHENCI, L.; OSOIANU, V; POPA, V. *Indicatori de Performanță (Relaționali) pentru Biblioteci*: Ghid în sprijinul implementării SM ISO 11620:2016 „Informare și Documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci”. Chișinău: BNRM, 2017. 33 p. Disponibil: <http://moldlis.bnm.md/bitstream/handle/123456789/1188/Ghid-Indicatori-de-performanta-2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (vizitat 10.03.2023)
4. *Manifestul IFLA pentru statistica de bibliotecă*. Disponibil: http://www.bnm.md/files/accesDedicat/Manifestul_IFLA_Statistica_de_biblioteca.pdf (vizitat 20.03.2023).
5. *Sistemul național de biblioteci din Republica Moldova: Studiu statistic 2020-2021*. Chișinău: BNRM 2023. 95 p. Disponibil: <http://moldlis.bnm.md/bitstream/handle/123456789/1742/situatii%20statistica20-21.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (vizitat 10.03.2023).
6. Cercetări statistice anuale Nr. 6-c. Biblioteci universitare (2021-2022).